Question Booklet No.

10P/266/2 न्याय वैशेषिक

(To be filled up by the candidate by blue/black ball-point pen)

Roll No. | | | | | | | | |

Roll No. (Write the digits in words) ....

Serial No. of Answer Sheet ....

Day and Date .... (Signature of Invigilator)

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

(Use only ***blue/black ball-point pen*** in the space above and on both sides of the **Answer Sheet**)

1. Within 10 minutes of the issue of the Question Booklet, check the Question Booklet to ensure that it contains all the pages in correct sequence and that no page/question is missing. In case of faulty Question Booklet bring it to the notice of the Superintendent/Invigilators immediately to obtain a fresh Question Booklet.
2. Do not bring any loose paper, written or blank, inside the Examination Hall ***except the Admit Card without its envelope.***
3. ***A separate Answer Sheet is given. It should not be folded or mutilated. A second Answer Sheet shall not be provided. Only the Answer Sheet will be evaluated.***
4. Write your Roll Number and Serial Number of the Answer Sheet by pen in the space prvided above.
5. ***On the front page of the Answer Sheet, write by pen your Roll Number in the space provided at the top and by darkening the circles at the bottom. Also, wherever applicable, write the Question Booklet Number and the Set Number in appropriate places.***
6. ***No overwriting is allowed in the entries of Roll No., Question Booklet no. and Set no. (if any) on OMR sheet and Roll No. and OMR sheet no. on the Queston Booklet.***
7. ***Any change in the aforesaid entries is to be verified by the invigilator, otherwise it will be taken as unfairmeans.***
8. ***Each question in this Booklet is followed by four alternative answers. For each question, you are to record the correct option on the Answer Sheet by darkening the appropriate circle in the corresponding row of the Answer Sheet, by pen as mentioned in the guidelines given on the first page of the Answer Sheet.***
9. For each question, darken only one circle on the Answer Sheet. If you darken more than one circle or darken a circle partially, the answer will be treated as incorrect.
10. *Note that the answer once filled in ink cannot be changed. If you do not wish to attempt a question, leave all the circles in the corresponding row blank (such question will be awarded zero marks).*
11. For rough work, use the inner back page of the title cover and the blank page at the end of this Booklet.
12. Deposit both the ***Question Booklet*** and the ***Answer Sheet*** at the end of the Test.
13. You are not permitted to leave the Examination Hall until the end of the Test.
14. If a candidate attempts to use any form of unfair means, he/she shall be liable to such punishment as the University may determine and impose on him/her.

Total No. of Printed Pages :24 *[उपर्युक्त निर्देश हिन्दी में अन्तिम आवरण पृष्ठ पर दिये गए हैं।]*

10P/206/2

No. of Questions : 150

प्रश्नों की संख्या 150

Time : 2 Hours | ***Full Marks : 450***

समय : 2 घण्टे | ***पूर्णाङ्क : 450***

Note : (1) Attempt as many questions as you can. Each question carries **3 (Three)** marks. ***One mark will be deducted for each incorrect answer***. Zero mark will be awarded for each unattempted question.

अधिकाधिक प्रश्नों को हल करने का प्रयत्न करें। प्रत्येक प्रश्न **3 (तीन)** अंक का है। ***प्रत्येक गलत उत्तर के लिए एक अंक काटा जायेगा।*** प्रत्येक अनुत्तरित प्रश्न का प्राप्तांक शून्य होगा।

(2) If more than one alternative answers seem to be approximate to the correct answer, choose the closest one.

यदि एकाधिक वैकल्पिक उत्तर सही उत्तर के निकट प्रतीत हों, तो निकटतम सही उत्तर दें।

01. न्यायदर्शने कति प्रमाणानि ?

(1) त्रीणि (2) चत्वारि (3) पञ्च (4) षट्

02. न्यायदर्शने अनुमानं कतिविधम् ?

(1) द्विविधम् (2) त्रिविधम् (3) चतुर्विधम् (4) पञ्चविधम्

03. न्यायवार्त्तिककर्त्ता कः ?

(1) वाचस्पतिमिश्रः (2) उदयनाचार्यः (3) उद्योतकरः (4) गौतमः

04. वैशेषिकदर्शने कति पदार्थाः स्वीकृताः ?

(1) पञ्च (2) षट् (3) सप्त (4) अष्टौ

05. सप्तानामपि पदार्थानां साधर्म्यं किम् ?

(1) द्रव्यत्वम् (2) क्रियाश्रयत्वम् (3) ज्ञेयत्वम् (4) गुरुत्वम्

06. सत्तावत्त्वं केषां साधर्म्यम् ?

(1) द्रव्य–गुण–कर्मणाम् (2) गुण–कर्म–सामान्यानाम्

(3) कर्म–सामान्य–विशेषाणाम् (4) द्रव्य–गुण–विशेषाणाम्

07. प्रमाशब्दार्थः कः ?

(1) स्मृतिः (2) अनुभवः (3) यथार्थोऽनुभवः (4) ज्ञानमात्रम्

08. प्रत्यक्षे लौकिकः संनिकर्षः कतिविधः ?

(1) त्रिविधः (2) चतुर्विधः (3) पञ्चविधाः (4) षड्विधः

09. घटकार्ये दण्डत्वं किमन्यासिद्धम् ?

(1) प्रथमम् (2) द्वितीयम् (3) तृतीयम् (4) चतुर्थम्

10. 'कार्यनियतपूर्ववृत्ति' किं कथ्यते ?

(1) कार्यम् (2) कारणम् (3) पदार्थः (4) अन्यत् किञ्चित्

11. घटरूपप्रत्यक्षे कः सन्निकर्षः ?

(1) संयोगः (2) संयुक्तसमवायः (3) समवायः (4) समवेत–समवायः

12. समवाय्यसमवायिकारणाभ्यां भिन्नं कारणं किम् ?

(1) कार्यम् (2) कारणम् (3) निमित्तकारणम् (4) अन्यद्वा किञ्चित्

13. समवायिकारणं किम् ?

(1) द्रव्यम् (2) गुण: (3) कर्म (4) सामान्यम्

14. घटगतरूपस्य असमवायिकारणं किम् ?

(1) घट: (2) कपालम् (3) कपालरूपम् (4) कपालस्पर्श:

15. विशेषणविशेष्यभावसन्निकर्षस्य कुत्रोपयोग: ?

(1) द्रव्यप्रत्यक्षे (2) गुणप्रत्यक्षे (3) कर्मप्रत्यक्षे (4) अभावप्रत्यक्षे

16. पाकजो गुण: क: ?

(1) रस: (2) संख्या (3) पृथक्त्वम् (4) गुरुत्वम्

17. पाकजगुणाश्रय: किं द्रव्यम् ?

(1) आप: (2) वायु: (3) तेज: (4) पृथिवी

18. जलमात्रसमवेतो गुण: क: ?

(1) गुरुत्वम् (2) स्नेह: (3) परिमाणम् (4) संयोग:

19. कति विशेषगुणा: ?

(1) दश (2) द्वादश (3) पञ्चदश (4) षोडश

20. सप्तविधं रूपं कुत्र विद्यते ?

(1) जले (2) तेजसि (3) पृथिव्याम् (4) अन्यत्र

21. आकाशस्य विशेषगुण: क: ?

(1) रस: (2) गन्ध: (3) स्पर्श: (4) शब्द:

22. किं निर्गुणम् ?

(1) तेज: (2) काल: (3) कर्म (4) आत्मा

23. पराऽपरभेदौ कस्य ?

(1) द्रव्यस्य (2) गुणस्य (3) कर्मण: (4) सामान्यस्य

24. घटस्य समवायिकारणं किम् ?

(1) पृथिवी (2) कपालम् (3) कपालिका (4) चक्रम्

25. द्रव्येषु गुणकर्मणो: क: सम्बन्ध: ?

(1) संयोग: (2) तादात्म्यम् (3) समवाय: (4) समवेत-समवाय:

26. निर्विकल्पकं ज्ञानं कस्य भेद: ?

(1) अनुमिते: (2) उपमिते: (3) प्रत्यक्षस्य (4) शाब्दबोधस्य

27. 'वह्निव्याप्यधूमवान् पर्वत:' इति ज्ञानं किम् ?

(1) परामर्श: (2) व्याप्तिज्ञानम् (3) अनुमिति: (4) स्मरणम्

28. निश्चितसाध्यवान् क: ?

(1) पक्ष: (2) सपक्ष: (3) विपक्ष: (4) अन्य: कश्चन

29. विपर्ययशब्दार्थ: क: ?

(1) मिथ्याज्ञानम् (2) स्मरणम् (3) संशय: (4) पक्षधर्मताज्ञानम्

30. हेतु: कतिविध: ?

(1) त्रिविध: (2) चतुर्विध: (3) द्विविध: (4) पञ्चविध:

31. अभिधेयत्वे साध्ये प्रमेयत्वं कीदृशो हेतु: ?

(1) अन्वय व्यतिरेकी (2) केवलव्यतिरेकी

(3) केवलान्वयी (4) अन्यविध:

32. अवयवावयविभिन्नयो: द्रव्ययो: साक्षात् सम्बन्ध: क: ?

(1) समवाय: (2) तादात्म्यम् (3) समवेत-समवाय (4) संयोग:

33. व्यतिरेकव्याप्तौ व्यापक: क: ?

(1) साध्याभाव (2) साध्यम् (3) हेत्वभाव: (4) हेतु:

34. यमर्थमधिकृत्य प्रवर्त्तते तत् किम् ?

(1) प्रयोजनम् (2) प्रत्यक्षम् (3) अनुमानम् (4) अन्यत् किञ्चत्

35. कियन्तो भेदा: असिद्धस्य ?

(1) त्रय: (2) चत्वार: (3) पञ्च (4) षट्

36. वैशेषिकदर्शनस्य प्रवर्त्तक: क: ?

(1) कपिल: (2) कणाद: (3) गौतम: (4) जैमिनि;

37. कारिकावल्या: मुक्तावलीटीका केन रचिता ?

(1) रघुनाथेन (2) वैद्यनाथेन (3) भवनाथेन (4) विश्वनाथेन

38. न्यायदर्शने अध्याया: कति ?

(1) चत्वार: (2) पञ्च (3) षट् (4) त्रय:

39. अपाकजोऽनुष्णाशीत: स्पर्श: कुत्र समवेत: ?

(1) पृथिव्याम् (2) अप्सु (3) तेजसि (4) वायौ

40. न्याय-वैशेषिकयो: भावना का ?

(1) द्रव्यम् (2) गुण: (3) कर्म (4) सामान्यम्

41. कर्मपदार्थस्य कति भेदा: ?

(1) त्रय: (2) चत्वार: (3) पञ्च (4) षड्

42. कार्यमात्रं प्रति ईश्वर: किं कारणम् ?

(1) समवायिकारणम् (2) असमवायिकारणम्

(3) निमित्तकारणम् (4) उपादानकारणम्

43. द्वाभ्यां परमाणुभ्यां किम् आरभ्यते ?

(1) त्र्यणुकम् (2) द्व्यणुकम् (3) चतुरणुकम् (4) अन्यत् किमपि

44. सांसिद्धिकं द्रवत्वं कुत्र समवेतम् ?

(1) पृथिव्याम् (2) अप्सु (3) तेजसि (4) वायौ

45. आत्मनि (जीवे) कति विशेषगुणाः ?

(1) षट् (2) सप्त (3) अष्टौ (4) नव

46. विशेषगुणशून्यं द्रव्यं किम् ?

(1) आपः (2) दिक् (3) वायुः (4) तेजः

47. द्वीन्द्रियग्राह्यो गुणः कः ?

(1) संख्या (2) रूपम् (3) भावना (4) रसः

48. पार्थिवम् इन्द्रियं किम् ?

(1) श्रोत्रम् (2) चक्षुः (3) त्वक् (4) घ्राणम्

49. अधोनिर्दिष्टेषु मूर्तं किम् ?

(1) आकाशम् (2) आत्मा (3) दिक् (4) मनः

50. भूतत्वं कुत्र ?

(1) आकाशे (2) काले (3) दिशि (4) मनसि

51. श्रोत्रेण शब्दप्रत्यक्षे कः सन्निकर्षः ?

(1) संयोगः (2) तादात्म्यम् (3) समवायः (4) समवेत–समवायः

52. षट्सु सन्निकर्षेषु साक्षात्सम्बन्ध कतिविधः ?

(1) द्विविधः (2) त्रिविधिः (3) एकविधः (4) चतुर्विधः

53. षड्विधप्रत्यक्षस्य कारणं किम् ?

(1) संयोगः (2) विभागः (3) महत्त्वम् (4) गुरुत्वम्

54. विभागः कतिविधः ?

(1) द्विविधः (2) त्रिविधः (3) चतुर्विधः (4) पञ्चविधः

55. संयोगनाशकः गुणः कः ?

(1) संख्या (विभागः (3) परत्वम् (4) पृथक्त्वम्

56. 'काञ्चनमयपर्वते [illegible]' इत्यत्र को हेत्वाभासः ?

(1) सत्प्रतिपक्षः (2) व्याप्यत्वासिद्धः (3) आश्रयसिद्धः (4) सव्यभिचारः

57. तर्कभाषाकृन्मते किम् अनुमानं प्रमाणम् ?

(1) व्याप्तिज्ञानम् (2) परामर्शः (3) पक्षधर्मताज्ञानम् (4) पक्षता

58. पटाभावस्य प्रतियोगी कः ?

(1) घटः (2) पटत्वम् (3) पटः (4) गृहम्

59. पटस्य असमवायिकारणं किम् ?

(1) तन्तुसंयोगः (2) तन्तुः (3) तन्तुवायः (4) तुरी-वेमादिः

60. हेतु-प्रतिहेत्वोः समबलत्वे को हेत्वाभासः ?

(1) साधारणः (2) असाधारणः (3) बाधितः (4) सत्प्रतिपक्षः

61. 'पर्वतो धूमवान्' इति ज्ञानं किम् ?

(1) व्याप्तिज्ञानम् (2) पक्षधर्मताज्ञानम् (3) परामर्शः (4) पक्षज्ञानम्

62. 'पृथिवी इतरभिन्ना गन्धवत्त्वात्' इत्यत्र हेतुः कीदृशः ?

(1) केवलान्वयी (2) केवलव्यतिरेकी (3) अन्वय-व्यतिरेकी (4) भिन्नप्रकारः

63. स्वाभाविकः सम्बन्धः किमुच्यते ?

(1) व्याप्तिः (2) पक्षता (3) पक्षधर्मता (4) परामर्शः

64. अनुमितिकारणेषु तृतीयं ज्ञानं किम् ?

(1) व्याप्तिस्मरणम् (2) परामर्शः (3) पक्षधर्मताज्ञानम् (4) साध्यमात्रज्ञानम्

65. अनादिः सान्तः कोऽभावः ?

(1) अत्यन्ताभाव (2) अन्योन्याभावः (3) प्रध्वंसाभावः (4) प्रागभावः

66. वैशेषिकमते किं प्रमाणं न ?

(1) प्रत्यक्षम् (2) अनुमानम् (3) उपमानम् (4) शब्दः

67. न्यायमते उपमानप्रमाणस्य किं फलम् ?

(1) संज्ञाज्ञानम्

(2) संज्ञिज्ञानम्

(3) संज्ञा-संज्ञिसम्बन्धज्ञानम्

(4) सादृश्यज्ञानम्

68. 'पर्वतो वह्निमान्' इति ज्ञानं किम् ?

(1) हेतुः (2) प्रतिज्ञा (3) उदाहरणम् (4) उपनयः

69. पञ्चावयवेषु अन्त्यस्यावयवस्य किं नाम ?

(1) प्रतिज्ञा (2) हेतुः (3) उपनयः (4) निगमनम्

70. उपमानप्रमाणं किम् ?

(1) गवयशब्दज्ञानम् (2) गवयशब्दार्थज्ञानम्

(3) शब्दार्थसम्बन्धज्ञानम् (4) सादृश्यज्ञानम्

71. मुक्तावलीस्थमङ्गलपद्ये को देवः स्तुतः ?

(1) विष्णुः (2) शिवः (3) ब्रह्मा (4) गणेशः

72. ग्रन्थसमाप्तिः मङ्गलस्य फलमिति कस्य मतम् ?

(1) नव्यनैयायिकस्य (2) प्राचीननैयायिकस्य

(3) उभयोः (4) नोभयोः

73. न्यायसूत्रोक्तषोडशपदार्थेषु द्वितीयः पदार्थः कः ?

(1) प्रमाणम् (2) प्रमेयम् (3) प्रयोजनम् (4) सिद्धान्तः

74. वैशेषिकमते समवाये किं प्रमाणम् ?

(1) प्रत्यक्षम् (2) अनुमानम् (3) उपमानम् (4) शब्दः

75. जीवात्मसुखयोः कः सम्बन्धः ?

(1) संयोगः (2) समवायः (3) संयुक्तसमवायः (4) तादात्म्यम्

76. पदज्ञानं करणं कुत्र ?

(1) प्रत्यक्षे (2) अनुमितौ (3) उपमितौ (4) शाब्दबोधे

77. प्रत्यभिज्ञायाः कुत्रान्तर्भावः ?

(1) प्रत्यक्षे (2) स्मृतौ (3) उपमितौ (4) अन्यत्र

78. प्रकारतादिशून्यं ज्ञानं किम् ?

(1) सविकल्पकम् (2) निर्विकल्पकम् (3) लक्षणा (4) व्यञ्जना

79. विशेषणस्य विशेषणं किमुच्यते ?

(1) साध्यतावच्छेदकम् (2) प्रकारतावच्छेदकम्

(3) हेतुतावच्छेदकम् (4) जनकतावच्छेदकम्

80. शक्यसम्बन्धः किमुच्यते ?

(1) अभिधावृत्तिः (2) लक्षणावृत्तिः (3) व्यञ्जनावृत्तिः (4) तात्पर्यवृत्तिः

81. कस्मिन् समासे लक्षणा न मन्यते ?

(1) कर्मधारये (2) बहुव्रीहौ (3) षष्ठीतत्पुरुषे (4) द्वन्द्वे

82. का लक्षण नैयायिकैर्न स्वीक्रियते ?

(1) जहल्लक्षणा (2) अजहल्लक्षणा (3) लक्षितलक्षणा (4) जहदजहल्लक्षणा

83. शक्तिग्राहका उपायाः कति ?

(1) पञ्च (2) षट् (3) सप्त (4) अष्टौ

84. यत्र साध्यसन्देह: स किं कथ्यते ?

(1) सपक्ष: (2) पक्ष: (3) विपक्ष: (4) सत्प्रतिपक्ष:

85. व्याप्य: क उच्यते ?

(1) साध्यम् (2) हेतु: (3) सपक्ष: (4) विपक्ष:

86. पञ्चसु अन्यथासिद्धेषु आवश्यक: क: ?

(1) द्वितीय: (2) तृतीया: (3) चतुर्थ: (4) पञ्चम:

87. उदयनाचार्यविरचितो बौद्धमतखण्डनपरो ग्रन्थ: क: ?

(1) तात्पर्यपरिशुद्धि: (2) किरणावली (3) लक्षणावली (4) आत्मतत्त्वविवेक:

88. वाचस्पतिमिश्रेण कृताया न्यावार्तिकटीकाया: किं नाम ?

(1) न्यायकुसुमाञ्जलि: (2) तत्त्ववैशारदी

(3) तात्पर्यटीका (4) भामती

89. कस्य कर्तृत्वेन ईश्वरोऽनुमीयते ?

(1) घटादे: (2) तन्त्वादे: (3) क्षित्यादे: (4) रामायणादे:

90. साधारणऽसाधारणभेदो कस्य कारणस्य ?

(1) समवायिकारणस्य (2) असमवायिकारणस्य

(3) निमित्तकारणस्य (4) विकारकारणस्य

91. प्रमाशब्देन किं न व्यपदिश्यते ?

(1) यथार्थं प्रत्यक्षम् (2) यथार्थाऽनुमिति: (3) यथार्थोपमिति: (4) यथार्थास्मृति:

92. युगपज्ज्ञानानुपपत्तिः कस्यानुमितौ लिङ्गम् ?

(1) आत्मनः (2) मनसः (3) आकाशस्य (4) दिशः

93. घटादिकार्योत्पत्तौ कालः कीदृशं कारणम् ?

(1) समवायिकारणम् (2) असमवायिकारणम्

(3) निमित्तकारणम् (4) न किञ्चिदपि

94. 'घटो द्रव्यं प्रमेयत्वात् ' इत्यत्र को हेत्वाभासः ?

(1) साधारणः (2) असाधारणः (3) अनुपसंहारी (4) विरुद्धः

95. 'पर्वतो वह्निमान् धूमात्' इत्यत्र कः साध्यतावच्छेदकः सम्बन्धः ?

(1) समवायः (2) संयोगः (3) संयुक्तसमवायः (4) समवेत-समवायः

96. त्रिधा विभक्तः को गुणः ?

(1) रूपम् (2) गन्धः (3) संयोगः (4) परिमाणम्

97. कम् अनुगृह्णता विश्वनाथेन मुक्तावली विरचिता ?

(1) रामम् (2) राजीवम् (3) देवदत्तम् (4) यज्ञदत्तम्

98. रसः कतिविधः ?

(1) पञ्चविधः (2) षड्विधः (3) चतुर्विधः (4) सप्तविधः

99. सर्वे रसाः कुत्र लभ्यन्ते ?

(1) पृथिव्याम् (2) जले (3) सुवर्णादौ (4) अन्यत्र

100. पृथिव्यां कीदृशं द्रवत्वम् ?

(1) सांसिद्धिकम् (2) नैमित्तिकम (3) उभयविधम् (4) अनुभयविधम्

101. 'राजपुरुषः' इत्यत्र कस्मिन् पदे लक्षणा ?

(1) पूर्वपदे (2) उत्तरपदे (3) उभयपदे (4) न कुत्रापि

102. त्र्यणुकस्य समवायिकारणं किम् ?

(1) परमाणुः (2) द्व्यणुकम् (3) चतुरणुकम् (4) अन्यत् किञ्चम्

103. दृष्टान्तोऽनुमितौ कतिविधः ?

(1) एकविधः (2) त्रिविधः (3) द्विविधः (4) चतुर्विधः

104. पञ्चावयवेषु चतुर्थोऽवयवः कः ?

(1) हेतुः (2) उदाहरणम् (3) उपनयः (4) निगमनम्

105. अभावकार्ये किं कारणमपेक्ष्यन्ते ?

(1) समवायिकारणम् (2) असमवायिकारणम्

(3) निमित्तकारणम् (4) अन्यत् किञ्चत्

106. आश्रयासिद्धे किम् असिद्धम् ?

(1) पक्षः (2) साध्यम् (3) हेतुः (4) उदाहरणम्

107. निर्विकल्पके किं प्रमाणम् ?

(1) प्रत्यक्षम् (2) अनुमानम् (3) उपमानम् (4) अन्यत् किञ्चित्

108. भेदशब्देन कोऽभावो गृह्यते ?

(1) प्रागभाव: (2) प्रध्वंस (3) अत्यन्ताभाव: (4) अन्योऽन्याभाव:

109. अपकृष्टपरिमाणवत्त्वं किम् ?

(1) भूतत्त्वम् (2) मूर्त्तत्वम् (3) संयोगवत्त्वम् (4) गुरुत्ववत्त्वम्

110. कस्मिन् परमाणौ रुपादिकम् अनित्यम् ?

(1) पृथिवीपरमाणौ (2) जलपरमाणौ (3) तेज: परमाणौ (4) वायुपरमाणौ

111. शब्दाभावस्य प्रत्यक्षं केनेन्द्रियेण ?

(1) चक्षुषा (2) त्वचा (3) श्रोत्रेण (4) घ्राणेन

112. 'नूतनजलधररूचये' – इत्यदिपद्ये किं छन्द: ?

(1) अनुष्टुप् (2) गायत्री (3) वंशस्थम् (4) आर्या

113. प्रमाकरणं किम्

(1) प्रमेयम् (2) प्रमिति: (3) प्रमात्वम् (4) प्रमाणम्

114. नैयायिक-वैशेषिकयो: को वाद: ?

(1) असत्कार्यवाद: (2) सत्कार्यवाद: (3) विवर्त्तवाद: (4) सङ्घातवाद:

115. बुद्धि प्रथमत: कतिविधा न्यायमते ?

(1) द्विविधा (2) त्रिविधा (3) एकविधा (4) चतुर्विधा

116. कालद्रव्ये कति गुणाः ?

(1) चत्वारः (2) पञ्च (3) षट् (4) सप्त

117. निष्क्रियं द्रव्यं किम्

(1) जलम् (2) मनः (3) आकाशम् (4) तेजः

118. पराऽपरपदवाच्यं सामान्यं किम् ?

(1) पृथिवीत्वम् (2) तेजस्त्वम् (3) अप्त्वम् (4) गुणत्वम्

119. समवायः कियत्सु द्विकेषु ?

(1) त्रिषु (2) चतुर्षु (3) पञ्चसु (4) षटसु

120. सुवर्णस्य पीतं रूपं किम् ?

(1) पार्थिवम् (2) तैजसम् (3) आप्यम् (4) अन्यत्

121. तर्कभाषा कस्य शास्त्रस्य प्रकरणग्रन्थः ?

(1) वैशेषिकस्य (2) न्यायस्य (3) सांख्यस्य (4) अन्यस्य

122. बहिरिन्द्रियग्राह्य विशेषगुणवत्त्वं किम् ?

(1) द्रव्यत्वम् (2) मूर्त्तत्वम् (3) गुणत्वम् (4) भूतत्वम्

123. गन्धः कतिविधः ?

(1) द्विविधः (2) त्रिविधः (3) चतुर्विधः (4) पञ्चविधः

124. व्याप्यत्वासिद्दे किम् असिद्धम् ?

(1) व्याप्ति: (2) पक्षता (3) परामर्श: (4) उदाहरणम्

125. तर्कभाषायां द्रव्यादय: पदार्था: कुत्र व्याख्याता: ?

(1) शरीरप्रसङ्गे (2) इन्द्रियप्रसङ्गे (3) अर्थप्रसङ्ग (4) अन्यप्रसङ्गे

126. न्यायशास्त्रे किं प्रमेयं न वर्त्तते ?

(1) शरीरम् (2) मन: (3) अपवर्ग: (4) सुखम्

127. अपवर्गस्य न्यायशास्त्रे कस्मिन् पदार्थे समावेश: ?

(1) प्रमाणे (2) प्रमेये (3) दृष्टान्ते (4) सिद्धान्ते

128. बुद्धे: समवायिकारणं किम् ?

(1) आत्मा (2) मन: (3) शरीरम् (4) इन्द्रियम्

129. मनस: किं परिमाणम् ?

(1) उत्कृष्टमहत्त्वम् (2) अपकृष्टमहत्त्वम् (3) अपकृष्टाणुत्वम् (4) उत्कृष्टाणुत्वम्

130. न्यायदर्शनस्य प्रथमं सूत्रं किम् ?

(1) दु:खजन्म (2) प्रमाणप्रमेय (3) स द्विविध (4) आप्तवाक्यम्

131. काल: केन प्रमाणेन सिद्ध: ?

(1) प्रत्यक्षेण (2) अनुमानेन

(3) प्रत्यक्षानुमेयाभ्याम् (4) अनुमानोपमानाभ्याम्

132. न्यायशब्दार्थः कः ?

(1) प्रत्यक्षम् (2) पञ्चावयवं वाक्यम्

(3) स्वार्थानुमानम् (4) अन्यत् किञ्चित्

133. पृथिवीपरमाणुरूपं केन परिवर्त्तते ?

(1) जलसंयोगेन (2) वायुसंयोगेन (3) कालसंयोगेन (4) तेजःसंयोगेन

134. द्रव्यग्राहकं बहिरिन्द्रियं कतिविधम् ?

(1) द्विविधम् (2) त्रिविधम् (3) चतुर्विधम् (4) पञ्चविधम्

135. इच्छा कस्माद् गुणाद् जायते ?

(1) प्रयत्नात् (2) ज्ञानात् (3) सुखात् (4) दुःखात्

136. नित्यज्ञानाश्रयः कः ?

(1) जीवसामान्यम् (2) परमेश्वरः (3) कणादः (4) अक्षपादः

137. चेष्टाश्रयः कः ?

(1) आत्मा (2) इन्द्रियम् (3) शरीरम् (4) मनः

138. 'भूतले घटाभावः' इत्यत्र कोऽनुयोगी ?

(1) घटः (2) भूतलम् (3) उक्तज्ञानवान् (4) अन्यः कश्चन

139. न्यायमते अभावस्य अधिकरणेन कः सम्बन्धः ?

(1) तादात्म्यसम्बन्धः (2) संयोगसम्बन्धः (3) स्वरूपसम्बन्धः (4) समवायसम्बन्धः

140. द्रव्यगुणकर्मसु वर्त्तमाना 'सत्ता' केन सम्बन्धेन ?

(1) तादात्म्येन (2) संयोगेन (3) स्वरूपेण (4) समवायेन

141. पदानाम् अव्यवधानेन उपस्थितिः किमुच्यते ?

(1) आकाङ्क्षा (2) योग्यता (3) तात्पर्यम् (4) आसत्तिः

142. न्यायसूत्रस्य साक्षाद् व्याख्यानं किम् ?

(1) न्यायभाष्यम् (2) न्यायवार्त्तिकम् (3) तात्पर्यटीका (4) न्यायपरिशुद्धिः

143. प्रशस्तपादेन को ग्रन्थो विरचितः ?

(1) पदार्थधर्मसंग्रहः (2) कणादरहस्यम्

(3) न्यायकन्दली (4) न्यायमञ्जरी।

144. नैयायिकमते पदस्य कुत्र शक्तिः ?

(1) जातौ (2) व्यक्तौ

(3) जातिविशिष्टव्यक्तौ (4) जात्याकृतिविशिष्टव्यक्तौ

145. संस्कारमात्रजन्यं ज्ञानं किमुच्यते ?

(1) प्रत्यक्षम् (2) स्मृतिः (3) उपमितिः (4) अनुमितिः

146. 'चूडामणीकृतविधुः'–इत्यादिपद्ये कः काव्यदोषः शङ्कितः ?

(1) विधेयाविमर्शः (2) अप्रसिद्धत्वम्

(3) निहतार्थकत्वम् (4) समाप्तपुनरात्तत्वम्

147. 'वलयीकृतवासुकिः' इत्यत्र कः समासः ?

(1) अव्ययीभावः (2) तत्पुरुषः (3) बहुव्रीहिः (4) द्वन्द्व :

148. अशेषविशेषगुणोच्छेदः किम् ?

(1) ज्ञानम् (2) धर्मः (3) कृतिः (4) मोक्षः

149. पदशक्तिज्ञानस्य शाब्दबोधे कुत्र उपयोगः साक्षात् ?

(1) पदार्थोपस्थितौ (2) वाक्यार्थज्ञाने (3) वक्तृतात्पर्यज्ञाने (4) न कुत्रापि

150. मुक्तिः कतिविधा ?

(1) एकविधा (2) द्विविधा (3) त्रिविधा (4) चतुर्विधा

अभ्यर्थियों के लिए निर्देश

(इस पुस्तिका के प्रथम आवरण पृष्ठ पर तथा उत्तर-पत्र के दोनों पृष्ठों पर केवल नीली-काली बाल-प्वाइंट पेन से ही लिखें)

1. प्रश्न पुस्तिका मिलने के 10 मिनट के अन्दर ही देख लें कि प्रश्नपत्र में सभी पृष्ठ मौजूद हैं और कोई प्रश्न छूटा नहीं है। पुस्तिका दोषयुक्त पाये जाने पर इसकी सूचना तत्काल कक्ष-निरीक्षक को देकर सम्पूर्ण प्रश्नपत्र की दूसरी पुस्तिका प्राप्त कर लें।

2. परीक्षा भवन में ***लिफाफा रहित प्रवेश-पत्र के अतिरिक्त,*** लिखा या सादा कोई भी खुला कागज साथ में न लायें।

3. ***उत्तर-पत्र अलग से दिया गया है। इसे न तो मोड़ें और न ही विकृत करें। दूसरा उत्तर-पत्र नहीं दिया जायेगा। केवल उत्तर-पत्र का ही मूल्यांकन किया जायेगा।***

4. अपना अनुक्रमांक तथा उत्तर-पत्र का क्रमांक प्रथम आवरण-पृष्ठ पर पेन से निर्धारित स्थान पर लिखें।

5. ***उत्तर-पत्र के प्रथम पृष्ठ पर पेन से अपना अनुक्रमांक निर्धारित स्थान पर लिखें तथा नीचे दिये वृत्तों को गाढ़ा कर दें। जहाँ-जहाँ आवश्यक हो वहाँ प्रश्न-पुस्तिका का क्रमांक तथा सेट का नम्बर उचित स्थानों पर लिखें।***

6. ***ओ० एम० आर० पत्र पर अनुक्रमांक संख्या, प्रश्नपुस्तिका संख्या व सेट संख्या (यदि कोई हो) तथा प्रश्नपुस्तिका पर अनुक्रमांक और ओ० एम० आर० पत्र संख्या की प्रविष्टियों में उपरिलेखन की अनुमति नहीं है।***

7. ***उपर्युक्त प्रविष्टियों में कोई भी परिवर्तन कक्ष निरीक्षक द्वारा प्रमाणित होना चाहिये अन्यथा यह एक अनुचित साधन का प्रयोग माना जायेगा।***

8. ***प्रश्न-पुस्तिका में प्रत्येक प्रश्न के चार वैकल्पिक उत्तर दिये गये हैं। प्रत्येक प्रश्न के वैकल्पिक उत्तर के लिए आपको उत्तर-पत्र की सम्बन्धित पंक्ति के सामने दिये गये वृत्त को उत्तर-पत्र के प्रथम पृष्ठ पर दिये गये निर्देशों के अनुसार पेन से गाढ़ा करना है।***

9. प्रत्येक प्रश्न के उत्तर के लिए केवल एक ही वृत्त को गाढ़ा करें। एक से अधिक वृत्तों को गाढ़ा करने पर अथवा एक वृत्त को अपूर्ण भरने पर वह उत्तर गलत माना जायेगा।

10. ***ध्यान दें कि एक बार स्याही द्वारा अंकित उत्तर बदला नहीं जा सकता है। यदि आप किसी प्रश्न का उत्तर नहीं देना चाहते हैं, तो संबंधित पंक्ति के सामने दिये गये सभी वृत्तों को खाली छोड़ दें। ऐसे प्रश्नों पर शून्य अंक दिये जायेंगे।***

11. रफ कार्य के लिए प्रश्न-पुस्तिका के मुखपृष्ठ के अंदर वाला पृष्ठ तथा उत्तर-पुस्तिका के अंतिम पृष्ठ का प्रयोग करें।

12. परीक्षा के उपरान्त ***प्रश्न-पुस्तिका एवं उत्तर-पत्र*** परीक्षा भवन में जमा कर दें।

13. परीक्षा समाप्त होने से पहले परीक्षा भवन से बाहर जाने की अनुमति नहीं होगी।

14. यदि कोई अभ्यर्थी परीक्षा में अनुचित साधनों का प्रयोग करता है, तो वह विश्वविद्यालय द्वारा निर्धारित दंड का/की, भागी होगा/होगी।